



מוכירות הממשלה

ס/יגיא

ש מ ר
ס/יגיא 2

פרוטוקול
ישיבת ועדת השרים לבחינת תוכנית פיתוח הטיכון
לשנים 1975-1978/80 אשר הוקמה על-פי החלטה מס. 92
של הממשלה מיום י"ח בחשוון תשל"ה (3.11.74)

ג' בטבת תשל"ה - 17.12.74

בכחו השרים: א. עופר-יו"ר, י. רביצוביץ, ש. רוזן

בעדרו השרים: א. ארזן, י. בורג (חולה), ח. בר-לב,
ח. צדוק

פ. ספיר	-	יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית
י. ברקאי	-	מנהל מקרקעי ישראל
י. גוטמן	-	לשכת שר המשפטים
י. דש	-	משרד הפנים
ד. ויינשל	-	משרד הטיכון
מ. זורע	-	מנהל מקרקעי ישראל
ט. טולדבו	-	היועץ לעניני ערבים
י. ליש	-	משרד הטיכון
ג. מורג	-	הסוכנות היהודית
ד. פיורקו	-	משרד האוצר
ע. פייגסטיין	-	משרד הטיכון
מ. קורץ	-	משרד האוצר
י. טחם	-	משרד הטיכון
מ. טרמן	-	המשרד לקליטת העליה

א. ליטבסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: טכ/3. טיכון עוליים במסגרת תוכנית פיתוח הטיכון לשנים
1975-1978/80
טכ/4. הטיכון במגזר הערבי במסגרת תוכנית פיתוח
הטיכון לשנים 1975-1978/80

בפרוטוקול זה 12 דפים

למח: ס/יגיא

2 יג
7 יג

שכ/3. שיכון עולים במסגרת תכנית פיתוח השיכון לשנים 1975-78/80

היו"ר א. עופר: אני פותח את הישיבה.

כשבוע הבא נקיים ישיבה רק של השרים כדי לסכם את הענין של הפיזור הגאוגרפי של הישוב. קיימנו את כל הדיונים בענין זה ואנחנו בשלים לסיכום. לפני הסיכום ביקשנו לשמוע את יו"ר הנהלת הסוכנות ביחס לפיזור הגאוגרפי, ואחרי זה יהיה דיון בענין הערבים בגליל. כל הויכוח מתרכז ביחס לאיזור החוף והדרום. כל המשרדים הנוגעים בדבר מסכימים ביחס לגליל וירושלים. יש חילוקי דעות שהמינהל מציע להוריד מהבניה הציבורית ל-5 - 6 השנים, 71 אלף יחידות לרצועת החוף והמינהל מציע 70,000. משרד המסחר והתעשיה מציע להעביר 20,000 יחידות מאיזור החוף לנגב, לאו דוקא בנייה ציבורית, אלא חלק פרטית וחלק ציבורית. כמו כן הוא מציע 61 אלף במקום 71 אלף יחידות. אני הבאתי הצעה לבנייה ציבורית של 90,000 פתרונות שזה כולל לא רק דירות מיד ראשונה אלא גם דירות מיד שניה. 90,000 דירות לפי הצעת משרד הקליטה. הויכוח הוא על כמות הפתרונות שניתן לעולים ברצועת החוף. משרד הקליטה מציע $36\frac{1}{2}$ אלף ממגדל אשקלון עד נהריה, ומשרד השיכון מציע 23 אלף. אחרים אומרים עוד פחות. כל היתר ילכו לאיזורי הפיתוח.

פ.ספיר: כשביל עניני העליה יש מוסד לתאום שבו משתתפים

ממשלת ישראל והסוכנות היהודית, בראשות

ראש הממשלה. יש מוסד יותר מצומצם, בראשות שר האוצר.

אותי לא צריך ללמד על פיזור האוכלוסיה.

אני בין אלה שהביאו 650,000 תושבים לערי הפיתוח. זה היה ב-1955

כולל לוד, רמלה, אשקלון, באר שבע ואשדוד. אני מכיר את הענין.

ענייני העליה הם בשפל המדרגה, בגלל ארבעה

דברים: ביורוקרטיה, שיכון, קליטה וקליטה חברתית.

אחוז הנושרים שבאים מרוסיה לוינה הגיע

ל-32 ב-15 הימים הראשונים של החודש.

אני מכיר את בעיות הגליל והדרום. עשיתי

משהו בארץ הזאת.

אני טוען: למה לתת ליהודי כרטיס ירידה

דרך קריית שמונה? אני לא אשלח יהודי לקריית שמונה, מעלות או שלומי.

אני רוצה לנסות להביא כמה אלפי משפחות ישראליות צעירות למקומות אלה

ביחד עם בר-לב, ברעם ואחרים. המשמרת הצעירה ודורהמשך התחייבו

לפנינו להכריז ~~א~~ על מפעל בחנוכה. היה אצלי לקט, הוא אמר שהוא יכול

להביא לקריית שמונה 80 או 100 משפחות. ליתר המקומות - אין. כאשר

יבואו 2000 - 3000 משפחות ישראליות, אגיד לעולים גם כן לבוא לשם.

מהיום הראשון שנכנסתי לתפקידי החדש,

הודעתי שכל עולה יכול לפנות אלי ישירות.

אשר ליהוד הגליל, אני לא אומר שלא נשלח

יהודים לנצרת או למגדל העמק או לקריית גת. אלה מקומות שאני ייסדתי.

ישבתי עם שר הקליטה ושר השיכון ב-19.10

והצעתי 17,000 יחידות דיור במידה שיהיו בגליל 2500 משפחות.

סביבת חיפה 3000; מרכז הארץ 6750; דרום כנגב 3500; ירושלים ובית-שמש

1250.

השר עופר הציע 3000 בגליל; בחיפה 3000;
במרכז 6000; בנגב 2500; בירושלים ובית שמש 1500.

פ. ספיר:
אם מי שהוא מוסמך להחליט על פחות, יחליט, ואני
אערער. אני מבקש את היו"ר למסור לראש הממשלה
את העניין. עם מי שעוסק בממשלה במאסריה הזאת, יש לי דעה אחידה.

היו"ר א. עופר:
אתה קורא נתונים של ישיבה אחת כאשר לא היתה
בידי התכנית. אני הצעתי חלוקה של 16,000:
1500 בירושלים מול 1250 שבהצעת ספיר. גליל (כולל גליל מערבי)
הסכמנו שלגבי המקומות יש לך זכות בחירה. אתה חושב שלנצרת העליה הולכת
יותר מאשר לכרמיאל - בבקשה. אצלנו זה מחולק כך: נהריה 400, עכו 400,
שלומי - אין, מעלות 100. בגליל הצענו 3750 מתוך זה 900 בגליל המערבי
ו-2850 בגליל. חיפה והקריות, עד חדרה, הצענו 2300, וספיר מציע 3000.
במרכז 4000. בדרום ובנגב 3450. יחד זה 15 אלף.

שני החברים שהתנגדו - שר המסחר והתעשייה ושר
החקלאות - אינם פה היום. כל אחד מהם הציע פחות, אחד הרבה פחות ואחד
פחות. יש שרים שלא הביעו דעתם והם שר האוצר ושר המשפטים.

י. רבינוביץ:
לגבי קליטת העליה אנחנו נמצאים לצערנו במצב
שאם רוצים לקלוט עולים, ואם רוצים שלא תהיה
נשירה גדולה של 50 - 60 - 70 אחוז, אנחנו חייבים ללכת לקראת העולים.

לא היינו קולטים עולים בשעור של מיליון וחצי אם היינו מחליטים שהם חייבים להתפזר בכל הארץ, זו הרגשת האנשים שמטפלים בעליה, ואני סומך עליהם. כל יהודי שבא לארץ ואיננו עוזב בגלל דיור או בגלל קליטה חברתית זה בשבילי עולם ומלואו. אני יודע את הפרובלמטיקה של שיכון עולים במרכז הארץ ואת הויכוח שקיים בין משרד השיכון ובין מינהל מקרקעי ישראל לגבי אפשרויות השיכון במרכז הארץ. אמרתי גם שם שצריך למצוא איזה מודוס-ויוונדי בין שתי הגישות, לתת אפשרות לאנשי הקליטה לקבוע איפה הם חושבים שאפשר להביא עולים, בלי להפסיד אותם בדרך לארץ. זה צריך להיות הקו המנחה אותנו ב-3 - 4 השנים הקרובות. מצב העליה השנה הוא מחריד לדעתי. אני עובר על המספרים ורואה מה קרה בתחום קליטת העליה לפני חצי שנה ושנה ומה קרה מהעליה מרוסיה. בנקודה זו אני רוצה לצרף דעתי לדעת הסוכנות ומשרד הקליטה.

בשבוע הבא נסכם את היעדים הציבוריים של
שיכון עולים וזוגות צעירים.

היו"ר א. עופר:

אני רוצה להופיע בפני כל הועדה לפני שהיא
מחליטה.

פ. ספיר:

בבקשה. כיום שלישי בשעה 4 מסכמים. אם אתה
רוצה לבוא, בבקשה.

היו"ר א. עופר:

מבקש להעביר לי את החלוקה של 17,000 יחידות שלך.

פ. ספיר:

מ. זורע:

לפי ההצעה של משרד השיכון יש כמרכז הארץ,
כולל חיפה, 146 אלף דירות, במסגרת התכנית
החמש שנתית. מינהל מקרקעי ישראל מציע במרכז הארץ 130 אלף בערך.
מה שספיר אומר ניתן לבצוע גם במסגרת שהציע משרד השיכון למינהל מקרקעי
ישראל.

פ. ספיר:

הוא מציע שכל צעיר בישראל שגר בתל-אביב,
ניתן לו בתל-אביב או בשכונת התקווה. את
היתר הוא "זורק" לעליה.

היו"ר א. עופר:

ב-130 אלף שלך אתה מציע כניה פרטית ו-40 אלף
כניה ציבורית באיזור החוף. מדובר על כניה
ציבורית, בכניה ציבורית אתה מציע 40,000.

מ. זורע:

בענין הקרקע, לכניה פרטית וציבורית זה אותו
המחיר. מדוע יצא הקצף על השר שלי או עלי?
מה שספיר אומר, נכנס למרכז הארץ.

י. רמינוביץ:

ענין מחירי הקרקע ברגע זה לא מעניין. חשוב
אם הממשלה תחליט שהיא בעד צעדים ציבוריים.
אם הממשלה תחליט על 40 אלף במקום 10 אלפים היא תמצא מאיפה לקחת את
הכסף. המעניין הוא, מה הקרקע הקיימת. אם זה מכיס האוצר או מהמינהל,
זה לא מעניין. הויכוח יהיה לגבי אצ הבניה הציבורית ולגבי הקרקעות.
את זה צריך להניח על השולחן ולהחליט.

מ. זורע:

המכשול איננו בהצעה שלנו ולא במחירי הקרקעות.

פ. ספיר:

שמעתי שאין קרקע במרכז. אני בדקתי את העניין
עוד כהיותי באוצר. התיק נשאר במשרד האוצר.
יש 500 - 700 אלף יחידות כבאר-שבע. זה מתחיל ב-6000 דונם שמשרד הכטחון
התישב עליהם ועוד שטחים באשדוד ב'. אדמה יש.

היו"ר א. עופר:

בשבוע הבא נסכם.

שכ/4. השיכון במגזר הערבי במסגרת תכנית פיתוח השיכון לשנים 1978/80-
1975

היו"ר א. עופר:

הנושא האחרון שאנחנו רוצים לשמוע עליו זה על
הערבים בגליל. אנחנו צריכים לתת תכנית פיתוח
לישוב הערבי העירוני, בעיקר בהקשר לעכו ולנצרת.
אמרנו שכנצרת צריך לתת פתרונות לעיר עצמה.
רצינו לשמוע ממר סולדנו על העיר ומה ההצעה.

ש. טלזדנו:

דובר על מעקר, עיירה 5 ק"מ מעכו שתקלוט
את ערביי עכו והערבים שכסביבה. אני חושב
שזו תכנית טובה מכל הבחינות, מבחינה היהודית וגם הערבית. היא לא
יכולה לשמש תחליף בלעדי לעכו. צריכה גם להיות שכונה נפרדת לערבים
בעכו.

יש 9000- ערבים בעיר העתיקה שצריכים לפנות
אותם. אני מאמין שלמעקר ילכו הרבה אם יהיו תמריצים. כמו-כן דרושה
שכונה חדשה בעכו.

היו"ר א. עופר:

יש מקום בעכו?

ש. טלזדנו:

זה תלוי במינהל ובמשרד הפנים. יש גם בעיה
לגבי היהודים. עכשיו הערבים נכנסים ויוצאים
לשכונה היהודית וזה לא טוב. שכונה מעורבת זה לא טוב. בתוך העיר העתיקה
אי אפשר להמשיך בתנאים אלה. אין ברירה אלא לקחת משהו סמלי, להקים מספר
שיכונים יפים ולהקים שכונה יפה בתוך עכו. אז אפשר יהיה להעביר את היתר
למעקר. היום יש התנגדות למעקר, על רקע לאומי. ההתנגדות תחלש בהרבה אם
הפתרון יהיה לשני כיוונים יחד.

מ. זורע:

אין קרקע ליהודים בעכו. מאיפה אתה שואב את
הכסחון שאם יהיה ביד נתן לערבים, ילכו למעקר?

מר פיינשטיין:

אני חושב שנלך בשלושה מישורים. אחד זה מעקר,
זה מוציא 6000 תושבים בתקופת תכנית החרף. כאשר

הם מפנים דירות יש לנו אפשרות לתת חלק מדירות אלה בתוך עכו. נוכל
חלק להשאיר כדיירותיהם ורק נשפץ אותן. חלק מהם זה דירות עמידר שגרים
בהם ערבים, אז ניתן אותם לערבים.

דבר שני זה הוצאת ערבים למקומות המוצא שלהם

מעכו. השנה הוצאתי 500 - 600 נפש. כל אחד שבא לקבל הלואה, בדקתי
את מצבו וחלק החזרתי. המינהל העמיד לרשותנו מגרשים שם. נתנו להם הלוואות
ומגרשים. הפעולה הזאת נעשתה תוך פרק זמן של שנת 1973. 20 - 23 משפחות
הלכו בדרך הזאת ויצאו לנצרת, לאום-אל-פחם, לכפר יסיף, ועוד. באותם
המקומות שהמנהל העמיד לרשותנו אפשרויות, אנחנו יכולים להוציא אותם
ולהעביר אותם.

יש כ-50 בתים רעועים מטים ליפול. לדעתי צריך
לתקן את הבתים כדי שכבוא העת ניתן להם אפשרות של תחלופה של בתים טובים
במעקר. מספרים שכעכו ערבים לא קיבלו אצלנו שיכון, זה לא מדויק. במסגרת
החסכון לבנין כן נכנסו 4 - 5 ; בשיכון זוגות צעירים שש 2 - 3 .

היו"ר א. עופר:

אנחנו יכולים לסכם.

כמעקר הפתרון לעודף אוכלוסיה של עכו.

עד כמה שאפשר לשפץ בתים בקרבת השכונה הערבית

בעכו, אם אפשר - בעיר העתיקה, או בסביבתה הקרובה לבנות לתושבי עכו.

מר פיינשטיין הוסיף מימד שלישי, להעביר אותם
למקומות מוצאם במידת האפשר.

כשלושת הפטרונות האלה ננסה לפתור את בעיית
עודף האוכלוסיה בעכו.

ש. טולידנו:
לגבי שפרעם, התכנית המקורית היתה לעשות משהו
בשפרעם. אנחנו ממליצים שגם שם יקום משהו מעין
מעקר, גם לתושבים מהסביבה לא רק לשפרעם. מדובר על 500 יחידות דיור
בשפרעם.

לגבי נצרת, אני חושב שאלפיים יחידות דיור
בנצרת לערבים אינם טובים לנצרת העילית. אפשר להסתפק בפחות. מוצע
לרדת ל- 600 - 650.

היו"ר א. עופר: זה מחייב הפקעות?

מר פיינשטיין: לא.

ד"ר ברקאי:
אינני בטוח בקרקע בנצרת תחתית. אני חושב שיש
שם קרקע ל-500 נפש ולא יותר.

מר פיינשטיין:
המדובר במדרון, כל השטח ערבי. יהודי לא
יגור שם.

אתם ממליצים להוסיף את מעקר ובנצרת להקטין
מאלפיים ל-500 יחידות?

היו"ר א. עופר:

ש. סולידנו:
בחיפה אנחנו חושבים שניתן לשכנע ערכים צעירים
לעבור לגור בעיר. זה לא טוב. אנחנו רואים
שהיחס בחיפה בין יהודים וערכים הוא כזה שהיהודים בה רוב גדול. לכן
איננו פוחדים. אם אפשר להקים בחיפה שתי שכונות שיקלטו כמה אלפי
זוגות צעירים ערכים שעובדים בעיר ובסביבה, זה יפתור את הבעיה של
הערכים שאצל שגרים בגליל ועובדים בעיר ובסביבה.

מר פיינשטיין:
אני חושש מהמהומה שיעשה ראש העיר חיפה.
אנחנו נעשה זאת בצורה שקטה, ע"י מה שאנחנו
חייבים לפתור בחיפה עצמה. תכנית של 72 יחידות למטה, שכונה בנווה שאנן
שם יש 250 יחידות לתושבי חיפה, ובאותו איזור לתת אפשרות למשכילים
לעבור לחיפה. זוגות כאלה שירצו לבוא, יוכלו לקבל שם דיור, זה מתבטא
בכמה מאות. בשתי השכונות, בתוספת קטנה, נוכל לעזור לתושבי חיפה
והגליל, בעיקר תושבי הגליל המשכילים שאין להם מה לעשות בכפר והם
מעוניינים להיות בעיר.

כלי דיון עם ראש עיריית חיפה לא הייתי מקבל
את התכנית. מדובר על מאות יחידות לערביי חיפה.

היו"ר א. עופר:

הכפר הערבי לא נכלל בתכנית החומש?

ש. טולידנו:

אני אחלק את התכנית לחברים בוועדה. אנחנו

היו"ר א. עופר:

גם כן נביא תכנית בעוד שבועיים על ההתיישבות

היהודית. תגובש הצעה סופית לגבי האוכלוסיה הערבית הכפרית, . אני מציע

שיטפלו בשעה השיכון, היועץ לענייני ערבים והמינהל. תהיה ועדה בת שלושה

שתגבש תכנית.

את עניין חיפה נצטרך להשאיר כינתיים עד

לדיון עם ראש העיר.

מ ח ל י ט י ם: להטיל על ועדה בהרכב נציגי יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים, מינהל מקרקעי ישראל ומשרד השיכון, להגיש הצעה לתיקון תכנית השיכון הערבי הכפרי במסגרת תכנית פיתוח השיכון לשנים 1975-78/80.

ועדת השרים תגבש סופית את תכנית השיכון במגזר הערבי-הכפרי לאחר קבלת הצעתה של הוועדה הנ"ל.

הישיבה ננעלה בשעה 17.30